Ympäristövaliokunta 19.10.2023

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO VNS 1-2023 vp EDUSKUNNAN YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN ASIANTUNTIJAKUULEMINEN VALTION TALOUSARVIO 2024

Työ- ja elinkeinoministeriö lähettää ohessa lausuntonsa ympäristövaliokunnan kuulemiseen (VNS 1-2023 vp ja HE/41/2023 vp).

Puhtaan talouden kasvattamiseksi ja hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi on edistettävä teollisuuden puhdasta siirtymää ja sitä palvelevia investointeja. Hallitusohjelman mukaisesti valmistellaan uusi energia- ja ilmastostrategia. Strategiassa linjattavin toimin parannetaan yritysten mahdollisuuksia tehdä pitkäjänteisesti investointeja edistyneeseen puhtaaseen energiaan. Johdonmukainen energia- ja ilmastostrategia ja –politiikka ovat keskeinen osa kestävää kehitystä.

Puhtaan siirtymän varmistamiseksi tarvitaan myös investoimista uusiutuvaan ja fossiilittomaan energiantuotantoon ja uusiin energiaratkaisuihin tki-rahoituksen tuella. Sähköntuotanto moninkertaistetaan, hintavaihteluja hillitään ja toimitusvarmuudesta huolehditaan. Samalla uusien energiaratkaisujen ja puhtaiden teknologioiden kaupallistaminen kytketään osaksi suomalaista kasvupolitiikkaa.

Energiatukimäärärahan käyttö on osa taloudellista ohjausta, jolla energiajärjestelmää pyritään ohjaamaan tehokkaampiin ja ilmaston sekä ympäristön kannalta parhaisiin ratkaisuihin. Energiatukea tarvitaan erityisesti uuden teknologian käyttöönoton ja kaupallistumisen edistämiseen, uusiutuvaan lämmöntuotantoon, pienimuotoiseen sähköntuotantoon ja liikenteen uusiutuvien polttoaineiden käytön lisäämiseen sekä energiatehokkuusinvestointien tukemiseen.

Momentille 32.20.41 *Energiatuki* (arviomääräraha) esitetään 449,637 milj. euroa valtiontukien maksatuksiin. Vuonna 2024 saa tehdä uusia sitoumuksia enintään 68,6 milj. eurolla.

Mikäli vuoden 2023 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2024 enintään 170 milj. eurolla.

Määrärahaa voidaan käyttää EU:n strategiseen energiateknologia-suunnitelmaan sisältyvien Suomessa toteutettavien isojen demonstraatiolaitosten tukemiseen. Lisäksi määrärahaa ja valtuutta saa käyttää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1444/2014) sekä kiertotalouden ja kestävän vihreän kasvun edistämiseen myönnettävästä avustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1197/2020) mukaisiin vetyhankkeisiin, akku-arvoketjuhankkeisiin sekä liikenteen biopolttoaineiden tuotantoon tai käyttöön liittyvän teknologian pilotointihankkeisiin sekä Euroopan komission asetuksen (EU 651/2014) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille unionin normit ylittäviin ympäristönsuojelun investointihankkeisiin tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen sekä jätteen kierrätystä ja uudelleenkäyttöä koskeviin investointihankkeisiin.

Momentille 32.20.43 *Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki* (arviomääräraha) on esitetty määrärahaa 150 milj. euroa vuodelle 2024.

Sähköistämistuella korvataan päästökaupasta sähkön hintaan aiheutuvia välillisiä kustannuksia tuen piiriin kuuluville teollisuuden toimialoille ja ohjataan toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Eduskunta hyväksyi kesäkuussa 2022 lain energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta (493/2022). Laki astui voimaan 1.7.2022. Tuki on valmisteltu päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaisena tukena ja komissio on hyväksynyt sen. Tukiviranomaisena toimii Energiavirasto.

Momentille 32.20.48 *Uusiutuvan energian tuotantotuki* (arviomääräraha) on esitetty 309,9 milj. euroa.

Uusiutuvan energian tuotantotukimomentilta maksetaan syöttötariffijärjestelmään hyväksyttyjen tuulivoima-, biokaasu- ja puupolttoainevoimalaitosten tuotantotuki. Valtaosa tuesta kohdistuu tuulivoimalaitosten tukimaksuihin (n. 303 milj. euroa). Tuen lopullinen määrä riippuu kuitenkin etenkin sähkön markkinahinnan kehityksestä. Jos keskimääräinen markkinahinta ylittää 83,50 €/MWh, tuotantotukea ei makseta tuulivoimaloille. Jos päästöoikeuden hintataso pysyy korkealla (yli 23 euroa/CO2tn), metsähaketukea ei makseta. Biokaasuun ja puupolttoaineisiin liittyvien tuotantolaitosten maksatuksista odotetaan aiheutuvan tukimaksuja enintään noin 3 milj. euroa. Lisäksi määräraha sisältää ns.

preemiotuen eli tarjouskilpailuun perustuvan uusiutuvan energian tuotantotuen. Preemiotuesta arvioidaan aiheutuvan kustannuksia enintään 3,4 milj. euroa vuodelle 2024.

Momentille 32.20.47 *Julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistäminen* (arviomääräraha) on esitetty valtuutta yhteensä 10 milj. euroa (v. 2023 21,5 milj. euroa).

Julkisten liikennesähkön ja liikennekaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuuri-investointien tavoitteena on laajentaa olemassa olevaa latausinfrastruktuuria. Tuen tavoitteena on lisätä ajoneuvojen suuritehoisten latauspisteiden sekä uusiutuvan vedyn ja nesteytetyn biokaasun tankkauspisteiden määrää. Kattava lataus- ja tankkausverkosto on edellytys sähkökäyttöisten ja kaasukäyttöisten ajoneuvojen yleistymiselle. Tuen tavoitteena on lisätä suuritehoisten latausasemien määrää vähintään 376 asemalla, joukkoliikenteen latauspisteiden määrää vähintään 417 pisteellä, paineistetun kaasun (CBG) tankkausasemien määrää vähintään 25:llä ja nesteytetyn kaasun (LBG) tankkausasemien määrää vähintään 14:llä vuoden 2025 kesäkuun loppuun mennessä.

EU:n vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuria koskeva asetus (ns. AFIR) edellyttää kattavaa sähkön lataus- sekä vedyn ja nesteytetyn metaanin tankkausasemaverkostoa. Osa-alue edistää merkittävästi puhdasta siirtymää tukemalla liikenteen siirtymää pois fossiilisista polttoaineista. Toimenpiteillä voidaan ehkäistä myös puhtaasta siirtymästä aiheutuvia alueellisia ja sosiaalisia negatiivisia vaikutuksia. Liikenteen päästövähennykset ovat keskeisessä roolissa taakanjakosektorin vuoden 2030 päästövähennystavoitteen ja EU:n vuoden 2050 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa. Investoinnit toteuttavat kansallisen energia- ja ilmastostrategian sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman tavoitteita taakanjakosektorin päästöjen vähentämisestä.